van de andere kant

door **Gerard Rooijakkers, vanuit zijn Gelders Veerhuis**

Het heilig getal

'Ik geloof alleen de statistieken die ik zelf gemanipuleerd heb', schijnt de staatsman Winston Churchill ooit gezegd te hebben. Er doen zoveel jaar na dato nog veel sterke uitspraken van hem de ronde. Deze heb ik graag tot mijn adagium gemaakt, vooral wanneer een boterzachte uitspraak met harde cijfers onderbouwd wordt. Je kunt met taal van alles beweren, maar als er cijfers bijgehaald worden kan niemand er nog om heen, zo lijkt het. Dit is dan juist het moment om op je tellen te passen. Objectief, onweerlegbaar, berekeningen die kloppen als een zwerende vinger: het getal is heilig.

Diederik Stapel wist dat als geen ander. Kloppende getallen hebben ook zo hun eigen schoonheid. Fraaie onderzoeksgegevens heet het dan. Met de autoriteit van een wetenschapper die het machtswoord niet schuwt kun je er de samenleving en vooral ook je collega's mee in de luren leggen. Want laten we wel wezen: Stapel is vooral ook het product van zijn omgeving, een wetenschappelijke cultuur die extreem gericht is op internationale competitie. De ranglijsten leveren veel onderzoeksgeld op. Het verregaand manipuleren van harde cijfers is lucratief en wordt beloond met status, die weer afstraalt op de vermeende onaantastbaarheid van de gegevens. Die cirkel is nu bij Stapel wreed doorbroken. Verontwaardiging alom, want ook de wetenschappelijke universiteitsbazen en hun instellingen worden hierdoor in hun autoriteit en geloofwaardigheid aangetast. Stapel fraudeerde niet om het bestaande academische systeem te ontregelen, maar juist om het te versterken en te gebruiken.

De Universiteit van Tilburg publiceert elk jaar een overzicht van wetenschappers die het beste in de media gescoord hebben. Ook op dat front wakkert men daar de competitie met 'rankings' aan. Veel in het nieuws komen wordt op deze wijze beloond. Nou, ik weet wel wie er dit jaar in Tilburg (zelfs internationaal) gewonnen heeft. Ik ben benieuwd hoe men dat op de universiteit gaat oplossen. Het beste is natuurlijk om die onzin achterwege te laten, maar ik acht de kans groot dat men de fraaie scores manipuleert door Stapel in deze competitie eenvoudigweg te diskwalificeren.

Dat getallen grote overtuigingskracht hebben weten ook politici. Staatssecretaris Fred Teeven winkelt dezer dagen selectief in een Nijmeegs onderzoek en gebruikt alleen de gegevens die het kabinetsbeleid voor strenger straffen ondersteunen. Met een legitimerend beroep op de wetenschap wil Teeven de onderzochte opvatting van de Nederlandse bevolking gebruiken om zijn maatregelen door de Tweede Kamer te loodsen. Met Kamervragen tot gevolg, waarin welhaast onvermijdelijk aan de kwestie Stapel wordt gerefereerd. De Radboud Universiteit haast zich met een verklaring waarin het tendentieus gebruik van de onderzoeksgegevens, die helemaal niet zo eenduidig hard zijn en waaruit geen consensus blijkt, wordt bekritiseerd.

'Diederik Stapel is vooral ook het product van zijn omgeving'. foto **Joris Buijs**/PVE

En dan kregen afgelopen week de Brabantse musea een rapportcijfer. Uit publieksonderzoek blijkt dat de musea gewaardeerd worden met een 8,1. Dat is een felicitatie waard, maar die ene tiende achter de komma intrigeert me. Een dikke acht zou je zeggen, maar ook hier lijkt de statistische exactheid geloofwaardigheid te moeten toevoegen. Churchill in gedachten word je dan juist extra alert.

Het blijkt te gaan over een beperkte groep respondenten, uitsluitend museumbezoekers, met een profiel van hoogopgeleide, gegoede senioren. Niets mis mee, maar wel een beperkte groep. Musea wijzen de weg, luidt de titel van het rapport, terwijl ironisch genoeg één van de klachten juist de matige bewegwijzering betreft.

Verder vindt deze veeleisende publieksgroep dat het koekje bij de koffie wel wat royaler kan, en ook de verwarming mag wel wat hoger.

Met hetzelfde cijfermateriaal kun je een heel wat kritischer diagnose stellen, conform de museale gevoelstemperatuur.

Reacties?
opinieredactie@bd.nl

ZORG Professionals in de zorg kunnen ook

Dat de zorg

Volgens het kabinet moeten patiënten zich 'thuis' kunnen voelen in hun omgeving. Hoe aannemelijk ook, aan dat idee zit een risico, want het kan uitmonden in het 'bashen' van professionele verzorgers. Terwijl we weten dat familie en vrienden niet zaligmakend zijn.

door **Jan Willem Duyvendak**

In de afgelopen decennia hebben politiek en samenleving stevige kritiek geuit op de langdurige zorg. Kort samengevat komt die kritiek erop neer dat de zorg door haar grootschaligheid 'anoniem' is geworden; dat de mens achter de patiënt door allerlei protocollen en gestandaardiseerde handelingen (een x aantal minuten voor het aantrekken van de steunkous) heeft geleid tot onpersoonlijke en kille zorg. De zorg van mens tot mens, waar het in de zorg 'echt' om moet draaien, zou niet langer bestaan.

Dat 'echte' van zorg, waar de critici zo hunkerend naar verwijzen, heeft betrekking op een ideaal van thuis: een plaats waar het warm, authentiek, persoonlijk, vertrouwd en intiem is.

Het ligt in het verlengde van een al langer bestaande kritiek op de grote instellingen voor hulpbehoevende ouderen en mensen met een handicap.

In zulke anonieme instellingen zou het ontbreken aan alle kwaliteiten van een echt thuis. Dat was medio jaren zeventig van de vorige eeuw zeker het geval. En hoewel er veel veranderd is in de zorg, is er nog steeds de inmiddels licht dogmatische gedachte dat grote instellingen altijd slechter zijn dan semimurale kleinschalige voorzieningen en de projecten waar hulpbehoevenden zelfstandig kunnen wonen.

Terecht of niet, de beeldvorming is die van grote, kille instellingen met sterk hiërarchische verhoudingen versus goed gastheerschap en hospitality.

Maar aan de omarming van dat thuisgevoel zit een risico: dat die gepaard gaat met het 'bashen' van professionals.

Zij dienen niet te worden gediskwalificeerd als tweedehands hulpverleners; zorgverleners die eigenlijk vervangen zouden moeten worden door mensen die 'echt' nabij staan en 'echt' vertrouwd zijn en wel de volle aandacht van mens tot mens zouden kunnen geven, zoals partners, familieleden en andere mantelzorgers.

Het misverstand moet de wereld uit dat professionele hulp haaks zou staan op intimiteit en dat cliënten in alle handelingen het liefst bijgestaan worden door partners of familieleden.

Juist bij heel intieme, 'naakte' handelingen geven vele cliënten de voorkeur aan professionals. De dezer dagen al te populaire gedachte

'De zorg van mens tot mens zou niet langer bestaan. Onzin'

dat zorg en welzijn met minder professionals kan volstaan omdat mensen dan opbloeien in en door 'hun eigen kracht' – zoals het kabinet-Rutte denkt dat het zal gaan – is naïef.

Volgens dit idee van onder meer het kabinet zouden taken die voorheen door professionals, betaald uit de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ), werden uitgevoerd, nu door de mensen uit de eigen kring kunnen worden verricht.

Uit lopend onderzoek naar de effecten van de Wet Maatschappelij-

lezersbrieven

Brieven (niet langer dan 200 woorden) richten aan:
Opinieredactie Brabants Dagblad, Postbus 235, 5201 HB Den Bosch of naar
opinieredactie@bd.nl

Rijken worden maar rijker

Je leest vol goede moed iedere dag de krant, leest vervolgens niets anders dan doffe ellende: bezuinigingen in overvloed; het begint al op pagina 1: hypotheekschuld bedreigt systeem, bezuinigingen op PGB en de zorgsector, bezuinigingen treffen omroep en ga zo maar door. Maar wat staat er in dezelfde krant : de rijken zijn weer rijker! En op het niveau van vóór crisis zijn ze weer! We worden al jaren voor de gek gehouden, we moeten betalen voor steeds duurdere levensmiddelen en kleding, hypotheken, we moeten toch leven! Wie wordt hier dus rijk van? Niet de mensen die in de winkel staan, niet de mensen die de producten kopen, nee, hun salaris is destijds gewoon omgezet van de gulden naar de euro, er is geen of weinig indexering of toename van koopkracht. En de producten? Die kosten nu in euro's wat ze voorheen niet kostten in guldens. Crisis? Nee fraude, oplichting en wangedrag van de 'witte boorden' , 'grote mannen', 'banken' en bedrijven, niets anders! Zo gaat ons land kapot. Sommige mensen hebben namelijk nooit genoeg! Ze zijn niet tevreden en hoeven niet iedere maand op de kleintjes te letten. Een ding is echter zeker : gezondheid is niet te koop!

Anita de Kort
maatschappelijk werker
Tilburg

Geldverspilling

Ik wil reageren op een paar berichten uit het Brabants Dagblad. Nout Wellink die het aandurfde om, naast zijn hoge vaste onkostenvergoeding, 13.000 euro te declareren voor een reisje naar Tokio en staatssecretaris Weekers die het gewoon vindt. Het idee van Paul Schnabel om ouderen de waarde van hun huis in te laten zetten om zorgkosten te betalen. Deze zal naast een prettig salaris wel een riante pensioenvoorziening hebben zodat hij zelf zijn huis niet hoeft op te eten. En hoeveel zou er tot nu toe gedeclareerd zijn voor de promotie om Brabant culturele hoofdstad 2018 te laten worden ? Voor welk salaris is Martijn Sanders bezig voor dit overbodig geldverslindende idee?

'Nout Wellink, voormalig president van De Nederlandsche Bank, durfde het aan 13.000 euro te declareren voor een reis naar Tokio'. foto **ANP**

Jan Verhoeven
Drunen

Pensioen en solidariteit

Net als een paar jaar geleden ontstaat er weer discussie over de houdbaarheid van onze pensioenen.

Als gepensioneerd ambtenaar ben ik direct belanghebbende. Als reactie op de dekkingsgraad per 1 oktober is verkondigd dat verlaging van de pensioenen vrijwel onafwendbaar is. Alhoewel ik denk dat het wel mee zal vallen met dat afstempelen, is het niet onverstandig om te bezien hoe dit kan worden ingevuld. De suggesties die ik tot nu toe heb gezien, gaan uit van een gelijkmatige afstempeling over de hele linie. Ons pensioenstelsel was toch gebaseerd op solidariteit? Zou het niet getuigen van solidariteit van de gepensioneerden als er onderscheid wordt gemaakt bij het afstempelen? Pensioenen (inclusief AOW) tot 1.500 euro in de maand blijven onaangetast en vervolgens wordt met een oplopend percentage afgestempeld. Elke 500 euro

warmte bieden aan patiënten

verkilt, is een mythe

'Het misverstand moet de wereld uit dat professionele hulp haaks zou staan op intimiteit'. foto **Lex van Lieshout**/ANP

ke Ondersteuning (WMO) blijkt echter dat dit laatste vaak niet lukt, waardoor mensen minder uit huis komen en de muren soms op hen afvliegen.
Zonder professionele hulp en zonder dagbestedingactiviteiten, wordt het bejubelde eigen huis eerder een gevangenis dan een warm thuis.

Is de kwaliteit van de professionele zorg dan altijd op orde en doen alle medewerkers in de zorg alleen maar het goede? Nee, natuurlijk niet.

Naast goede en goed bedoelde zorg, is de hulpverlening soms onpersoonlijk, onvriendelijk, niet individueel gericht en niet op maat. En soms is het werk domweg zó zwaar, zijn de patiënten zó lastig en de omstandigheden zó ontoereikend, dat de hulpverlening de naam zorg niet langer verdient.

'Is de kwaliteit van de professionele zorg dan altijd op orde? Nee'

Voor diegenen die dagelijks hulp verlenen aan verwarde, dementerende, of agressieve patiënten, kan het gepraat over 'thuisvoelen' als een ver-van-mijn-bedshow klinken. Zij zijn al blij als ze de noodzakelijke handelingen hebben verricht.
In plaats van professionals te verwijten dat ze niet het goede doen, omdat ze geen of weinig oog zouden hebben voor het thuisgevoel van hun cliënten, is het van belang om ons af te vragen of zij het wel goed kúnnen doen, gegeven de condities waaronder ze moeten werken. Het is mijn vaste overtuiging dat wanneer hulpverleners meer tijd zouden hebben en minder zorg volgens vaste standaarden en protocollen moeten bieden, zij nog meer in staat zijn om bij te dragen aan het thuisgevoel van hun cliënten.

Jan Willem Duyvendak is hoogleraar sociologie aan de Universiteit van Amsterdam. Onlangs publiceerde hij het boek 'The Politics of Home. Belonging and Nostalgia in Western Europe and the United States'.

De Kwestie

De Kwestie van gisteren
leverde 844 reacties op

Het is jammer dat er geen elektronisch patiëntendossier komt

EENS 63% ONEENS 37%

'De onkunde droop er gewoon vanaf'

Een doorstart van het Elektronisch Patiëntendossier (EPD) komt er definitief niet. Er was te weinig belangstelling voor het project vanuit huisartsen, huisartsenposten en apothekers, aldus de stichting die nog een poging heeft ondernomen.
Veel mensen vinden het jammer dat de doorstart er niet komt. „Liever alles in één goed up to date dossier dan op vele plekken iets", schrijft A. Zondag op de BD-website. P. Looyenga vindt echter dat het goed is dat 'aan deze onzin een einde is gekomen'. „De onkunde droop er gewoon vanaf, zoals in het begin. Ik heb liever dat je bij een klacht je verhaal opnieuw kunt doen dan dat een 'almachtige dokter' aan de hand van wat hij leest meteen maar conclusies gaat trekken. Immers: dan mag je maar hopen dat de klacht goed is verwoord en goed bij de lezer is overgekomen."

De Kwestie van vandaag:

Euthanasie vanwege dementie moet mogelijk zijn

Reageren? Op de internetsite **brabantsdagblad.nl** kunnen bezoekers hun antwoord op de Kwestie beargumenteren.
Of via mail: **kwestie@brabantsdagblad.nl**

meer pensioen leidt tot 1 procent meer afstempeling. Pensioenen boven de 4.000 euro leveren dan dus 5% in. Dat zou als bovengrens gehanteerd kunnen worden. Laten we als gepensioneerden (nog eens) het goede voorbeeld geven als het gaat om de invulling van het begrip solidariteit. Bijkomende overweging is bovendien dat de hogere pensioenen voor een deel zijn opgebracht door de mensen met lagere inkomens.
Zeker voor pensioenen die nog zijn gebaseerd op eindloon is dat het geval.

Kees van den Aker
Esch

Ongelooflijk

Tweeduizend woningen worden versneld gebouwd door Israël in bezet Palestijns gebied. Dit als reactie op de poging van de Palestijnen om het lidmaatschap van de Verenigde Naties te verwerven. Wat mij steeds verbaast is de houding die onze regering steeds inneemt in dit conflict. Zij weet toch ook dat de settlers, van wie er al meer dan een half miljoen op Palestijns grondgebied zijn gaan wonen, daar volgens internationaal recht niet mogen wonen.
Maar nee, wij hebben Wilders die in Amerika de Joodse lobby daar is gaan vertellen dat de Palestijnen de stukjes grondgebied die ze nog over hebben moeten verlaten om naar Jordanië te verhuizen. Weer zijn er in alle stilte twee schepen met medische hulpgoederen voor de openluchtgevangenis, de Gaza, vertrokken.
Hopelijk worden de mensen op dit schip niet vermoord door Israëls leger.
Maar medische hulpgoederen brengen zal waarschijnlijk ook niet goed zijn voor het vredesoverleg.
Onze minister Rosenthal zal hierover ongetwijfeld zijn ongenoegen laten horen.

Victor de Leeuw
Hilvarenbeek

Invoeren van een zorghypotheek is het paard achter de wagen spannen

door **Harrie Baeten**

In het BD-commentaar van gisteren wordt stilgestaan bij het opnieuw hoger worden van de zorgpremies.
De stijging van de kosten van de zorg is niet exclusief het terrein van het steeds ouder worden, het is mede het gevolg van 'wat kan, moet ook' en van de organisatie van de gezondheidszorg die door de overheid op afstand gezet is om zogenaamd marktconform te gaan opereren en van de monopoloïde trekken van de farmaceutische industrie. Daardoor heeft het geheel kenmerken gekregen van 'winst'-optimalisatie en perverse prikkels in meerdere opzichten. Verzekeraars zouden dit proces moeten bewaken en kostenoverschrijdingen moeten voorkomen. En dat nu komt niet erg of nog onvoldoende van de grond. Premiestijging voorkomen doe je door het belonen van preventief gedrag, met het verder optimaliseren van de organisatie van de gezondheidszorg en van de daar ingeslepen processen, met het terugdringen van de dominantie van de farmaceutische industrie, dus de kosten budgetteren, scherp inkopen en overschrijdingen afrekenen. Meer geld 'bedenken' in de vorm van een zorghypotheek, zoals Paul Schnabel opperde, is het paard achter de wagen spannen, de stijgende lasten ongefundeerd afwentelen op een willekeurige groep mensen, een selectieve ongelijke solidariteit creërend, die op termijn een nieuwe -negatieve- dimensie toevoegt aan de woningmarkt. Een zorghypotheek is het tegendeel van verzekeren, want krijg je hoge zorgkosten (bijvoorbeeld een chronische ziekte), dan heb je twee keer pijn, eerst vanwege de behandeling en daarna voor het terugbetalen van de schuld, door jezelf of door je erfgenamen. Een belastingverhoging is dan eerlijker en de lasten solidair verdelend, mits vooraf vaststaat dat de te maken zorgkosten verantwoord en niet te vermijden zijn. Daar valt winst te behalen, want zelfs de minister loopt al een aantal jaren achter de feiten aan bij het vaststellen van de omvang van de zorgkosten in enig jaar. Een zorghypotheek moet er niet komen, dat is zorgen voor zorgen, terwijl de zorg en de kosten daarvan er niet mee geholpen worden; gekker moet het niet worden!

Mr. Harrie Baeten uit Udenhout is voormalig bestuursvoorzitter van Van Lanschot Bankiers.